

ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱԼՍՉՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

— Մանկավարժության և հոգեբանության —
ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ՝ Լիլիթ Բաղրասարյան Գագիկի

/Ա.Ա.Հ/

Արձանագրություն № 3

«20» սեպտեմբեր 2023 թ.

**ԱՀ/թ – 179 Հատուկ մանկավարժություն
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ**

Դասից դասընթացի անվանում

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈՂԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն՝ Ընդհանուր մանկավարժություն /011301.00.6/
/դասից մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝ Սոցիալական մանկավարժություն 011301.03.6
/դասից կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝ մանկավարժության բակալավր
/բակալավր, մագիստրատուրա/

Ամբիոն՝

Մանկավարժության և հոգեբանության
/ամբիոնի լրիվ անվանումը/

Ուսուցման ձևը՝

առկա,

/առկա, հեռակա/

Կուրս/կիսամյակ

2կ. առկա 1-ին կիսամյակ

Դասախոս՝

Նելլի Արարատի Ներկարարյան
/անուն, ազգանուն/

Էլ. հասցե՝

nelly.nerkararyan@gmail.com

Վանաձոր- 2023թ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1.	Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում	3
2.	Դասընթացի նպատակը	3
3.	Դասընթացի խնդիրները և դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները	4
4.	Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները	5
5.	Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների	6
6.	Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը	9
7.	Ուսումնական աշխատանքները տեսակները	9
8.	Դասավանդման մեթոդներ	11
9.	Ուսումնառության մեթոդները	12
10.	Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը	12
11.	Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ	14
12.	Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ	15
12.1	Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ	15
12.2	Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ	18
12.3	Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ	
12.4.	Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ	
13.	Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում	21
14.	Գնահատում	29
14.1	Ուսանողների գիտելիքների ստուգում	30
14.2	Հարցաշար	31
14.3	Գնահատման չափանիշներ	31
15.	Դասընթացի համառոտ նկարագրիչ	37

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

Հանրակրթական դպրոցի առջև դրված է բարդ ու պատասխանատու խնդիր՝ ուսուցման և դաստիարակության պրոցեսում ապահովել յուրաքանչյուր երեխայի անձնավորության ներդաշնակ զարգացումը։ Այս բարդ խնդիրը ուսուցման պրոցեսում լուծելիս ուսուցիչները հաճախ հանդիպում են զգալի դժվարությունների։ Հատուկ մանկավարժական ուսումնասիրությունները ցույց են տալիս, որ տարրական դպրոցի կրթական ծրագրերը չեն կարողանում լրացնել 20-30 տոկոս, իսկ աշակերտների 70-80 տոկոսը ուսուցման հատուկ ձևերի և մեթոդների կարիք են զգում։ Զարգացման և վարքի շեղումներով, սոցիալական դևիացիայով և դպրոցական դեօպապտացիայով երեխանների թվի ավելացումը բերում է հանրակրթական դպրոցներում զարգացնող դասարանների բացման անհրաժեշտությունը։

Հատուկ մանկավարժության դասընթացը կոչված է նախապատրաստելու ուսանողներին զարգացման վարքի խանգարումներով երեխանների հետ արդյունավետ աշխատանքին։

Նպատակն է ծանոթացնել ուսանողներին կրթական պրոցեսի կազմակերպման առանձնահատկությունների հետ ոչ միայն օժանդակ դպրոցներում և հատուկ հաստատություններում, այլ ներառել ապագա ուսուցչին կորրեկցիոն, շտկող մանկավարժության աշխարհը, ցույց տալ բարդությունները և դժվարությունները, սոցիալական և մանկավարժական պրոբլեմները, որոշել հարցերի այն շրջանակը, որի հետ առնչվում է ուսուցիչը։

Երեխանների պրոբլեմները լուծելու համար բացահայտել հատուկ ուղիների առկայությունը։

Դասընթացի խնդիրները.

Ուսումնասիրել կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող (կույր, քույլ տեսնող, խուլ, քույլ լսող, սակավամիտ, լեզվական, հենաշարժողական օրգանների, վարքի զարգացման խանգարումներ) երեխանների հոգեֆիզոլոգիական զարգացման առանձնահատկությունները, նրանց կրթության, ուսուցման և դաստիարակության օրինաչափությունները և օրենքները։

ձևավորել մանկավարժական մոտեցումներ, մտածողություն, աշարհայացք, հմտություններ և կարողություններ հատուկ, շտկող, ներառական կրթություն իրականացնելու գործընթացում:

կատարել երեխաների կրթության ընդհանուր և հատուկ անալիզ որոշել հատուկ, կորրեկցիոն զարգացնող ձեռնարկությունների, սոց ապահովության կենտրոնների, վերականգնողական կենտրոնների գործունեության նպատակները, խնդիրները և հիմնական ուղղությունները

ստեղծել ուսուցիչների նախապատրաստման ուսումնա-մեթոդական բազա հետազոտել և կիրառել ինտեգրացիան կրթության և սոցիալ-մշակութային բնագավառում, իրականացնել ծնողների հոգեբանա-մանկավարժական նախապատրաստումը:

Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները

Գիտելիքների և կարողությունների մակարդակը, որոնք ուսանողը պետք է ունենա տվյալ առարկան ուսումնասիրելու համար:

Բազմազան կարիքների տարբերակում և դրանց արձագանքելու հմտություն, ինչը թույլ է տալիս ուսուցչին խրախուսել անհատական ուսումնառությունը դասարանում:

Ծնողների և ընտանքների հետ համատեղ աշխատելը:

Համագործակցություն և թիմային աշխատանք, որն օգնում է ուսուցիչներին արդյունավետ աշխատել այլ ուսուցիչների, ինչպես նաև կրթական և այլ ծառայությունների մի շարք մասնագետների հետ միևնույն թիմերում՝ դրանց ներսում և դպրոցից դուրս:

Բոլոր ուսուցիչների համար ներառական ուսուցման հետ մեկտեղ մանկավարժական կրթության համակարգերը պետք է տրամադրեն նաև հետևյալ հնարավորությունները.

Մասնագիտացած ուսուցիչների ուսուցում՝ ներառական միջավայրում բոլոր ուսուցիչներին աջակցություն տրամադրելու համար մասնագիտական ռեսուրսներ ստեղծելու և պահպանելու նպատակով:

Համօգտագործման ուսուցման հնարավորություններ տարբեր ծառայությունների և ոլորտների մասնագետների համար՝ արդյունավետ համատեղ աշխատանքին աջակցելու նպատակով:

Ուսուցում/վերապատրաստում դպրոցների/կրթական հաստատությունների դեկավարների համար՝ զարգացնելու նրանց առաջնորդի հմտությունները և գաղափարը ներառական արժեքների և պրակտիկայի խթանմանը համահունչ:

Դասընթացի վերջնարդյունքը

Առարկայի ուսուցման արդյունքում ուսանողը պետք է իմանա.

Հատուկ մնակավարժություն գաղափարախոսությունը, քաղաքականությունը, հայեցակարգը, բովանդակությունը, միջազգային փորձը և սկզբունքները, հատուկ կրթության որակի ապահովման և արդյունավետության բարձրացման ուղիները, միջոցները, հատուկ ուսուցման կազմակերպման մեթոդիկաներն ու տեխնոլոգիաները, հատուկ կրթության իրավական, օրենսդրական և մանկավարժական հիմունքները:

Առարկայի ուսուցման արդյունքում ուսանողը պետք է կարողանա.

պլանավորել, կազմակերպել և իրականացնել մանկավարժական գործընթացը և վերլուծել ծագած հիմնինդիրները, օգտվել հանրակրթության չափորոշչից և կազմել ներառական գործընթացի կազմակերպման փաստաթղթեր, դրսևորել մանկավարժական վարպետություն և օգտվել ՀՀ օրենքներից ու նորմատիվ փաստաթղթերից:

Առարկայի ուսուցման արդյունքում ուսանողը պետք է տիրապետի.

հատուկ ուսուցման մեթոդիկաներին և տեխնոլոգիաներին, մանկավարժական աջակցության ձևերին, ներառական ուսուցում իրականացնող դպրոցների և ընտանիքների համագործակցության ձևերին, աշակերտների կրթական կարիքների, նրանց գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների գնահատման գործիքակազմին:

Առարկայի ուսուցման գործընթացը ուղղված է հետևյալ ընդհանուրական գործիքային կոմպետենցիաների (այսուհետ ԳԿ) ձևավորմանը:

Վերլուծելու և սինթեզելու ունակություն,

✓ կազմակերպելու և պլանավորելու ունակություն,

- ✓ հենքային և ընդհանուր գիտելիքներ,
  - ✓ մասնագիտական ոլորտի գիտելիքների հիմունքներ,
  - ✓ տեղեկատվությունը կառավարելու ունակություն,
  - ✓ մանկավարժական խնդիրների լուծում,
- որոշումների ընդունում:

Առարկայի ուսուցման գործընթացը ուղղված է հետևյալ ընդհանրական համակարգային կոմպետենցիաների (այսուհետ ՀԳԿ) ձևավորմանը:

- ✓ գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն,
- ✓ հետազոտություններ կատարելու ունակություններ,
- ✓ սովորելու ունակություն,
- ✓ նոր իրավիճակներին հարմարվելու ունակություն,
- ✓ նոր գաղափարներ առաջ քաշելու (ստեղծագործելու) ունակություն,
- ✓ առաջնորդի հատկություններ,
- ✓ ինքնուրույն աշխատելու ունակություն,
- ✓ նախագծեր մշակելու և դրանք կառավարելու ունակություն,
- ✓ նախաձեռնողականություն և ձեռներեցություն,
- ✓ որակի կարևորության գիտակցում,
- ✓ հաջողության ձգում:

Առարկայի ուսուցման գործընթացը ուղղված է հետևյալ առարկայական (մասնագիտական) կոմպետենցիաների (այսուհետ ԱԿ) ձևավորմանը:

- ✓ դրսնորել մասնագիտության պատմության և հիմունքների իմացություն,
- ✓ հստակ հաղորդել ստացված հենքային գիտելիքները,
- ✓ համապատասխան համատեքստում ընկալել և մեկնաբանել նոր տեղեկատվությունը,
- ✓ ցուցաբերել առարկայի ընդհանուր կառուցվածքի և առանձին մասերի միջև կապերի իմացություն,
- ✓ կիրառել տվյալ առարկային բնորոշ մեթոդները,
- ✓ ցուցաբերել ուսումնասիրման ոլորտում հետազոտությունների որակի իմացություն,
- ✓ դրսնորել ժամանակակից խոր գիտելիքներ մասնագիտական ոլորտում,
- ✓ քննադատորեն զնահատել և մեկնաբանել տեսության ու պրակտիկայի նորագույն

ձեռքբերումները,

- ✓ տիրապետել ինքնուրույն հետազոտության մեթոդներին և կարողանալ մեկնաբանել հետազոտության արդյունքները,
- ✓ ունակ լինել ուրույն, թեկուզ և փոքր ներդրում կատարելու տվյալ առարկայական ոլորտում,
- ✓ ցուցաբերել ինքնուրույնություն և ստեղծագործական մոտեցում տվյալ առարկայական ոլորտում գործունեություն ծավալելիս,
- ✓ տիրապետել տվյալ մասնագիտական մակարդակում պահանջվող կոմպետենցիաներին:

.Մանկավարժական կոմպետենցիաների առումով մազիստրոսը պետք է.

- ✓ Կրթության քաղաքականությանը վերաբերող հայեցակարգերը, տեսությունները և հիմնահարցերը համակարգված վերլուծելու կարողություն (ՄԿ-1),
- ✓ Առարկայական գիտելիքների համակարգը կրթության քաղաքականության և բովանդակության մեջ կիրառելու կարողություն (ՄԿ 2).
- ✓ Սեփական արժեքային համակարգի նկատմամբ ռեֆլեքսիա (ՄԿ 3).
- ✓ Կրթությանը վերաբերող գիտությունների հայեցակարգերին և տեսություններին բննական մոտեցում ցուցաբերելու կարողություն (ՄԿ 4).
- ✓ Կրթական ծրագրեր և ուսուցման գործընթաց նախագծելու, պլանավորելու, նախապատրաստելու, կազմակարգելու, իրականացման գործընթացը ղեկավարելու, արդյունքները կանխատեսելու և դրված նպատակները իրականացրած լինելու մակարդակը գնահատելու կարողություն (ՄԿ 5).
- ✓ Սովորողների բազմազանությունը և ուսուցման գործընթացի բարդության աստիճանը ընկալելու կարողություն (ՄԿ 6).
- ✓ Կրթական գործընթացի մասնակիցների տարբեր դերակատարումները ընկալելու կարողություն (ՄԿ 7).
- ✓ Կրթության համակարգի կառուցվածքը և նպատակը հասկանալու կարողություն (ՄԿ 8).
- ✓ Տարբեր համատեքստում կրթական հետազոտություններ կատարելու կարողություն (ՄԿ 9).

- ✓ Խորհրդատվական հմտություն (ՄԿ 10).
- ✓ Դպրոցի կրթական գործընթացները բարելավելու, արդյունավետությունը բարձրացնելու, նախազգեր դեկավարելու կարողություն (ՄԿ 11).
- ✓ Ուսուցման գործընթացի որակի ապահովման, ուսումնադաստիրարակչական գործընթացի դիագնոստիկա և մոնիթորինգ իրականացնելու, ուսումնադաստիրարակչական գործընթացի արդյունքները կանխատեսելու կարողություն (ՄԿ 12):

Առարկայի ուսուցման գործընթացը ուղղված է հետևյալ ընդհանրական միջանձնային կոմպետենցիաների (այսուհետ ՄԶԿ) ձևավորմանը:

- ✓ քննադատական վերլուծության և ինքնաքննադատման ունակություն,
  - ✓ թիմային աշխատանք,
  - ✓ միջանձնային ունակություններ,
  - ✓ միջառարկայական թիմում աշխատելու ունակություն,
  - ✓ այլ ոլորտների փորձագետների հետ շփվելու ունակություն,
  - ✓ բազմաձևության և բազմամշակութայնության ընդունում,
  - ✓ միջազգային միջավայրում աշխատելու ունակություն,
- Բարոյական արժեքներ:

Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը

Չափանիշ	Առկա ուսուցման համակարգ	Հեռակա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարությունը (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)	5 կրեդիտ/150 ժամ	

Աշխատանքի տեսակը	Ժամաքանակ	Ժամաքանակ
Դասախոսություն	34	
Գործնական աշխատանք	36	
Սեմինար պարապմունք	-	

Լարորատոր աշխատանք		
Ինքնուրույն աշխատանք	80	
Ընդամենը	150	
Ստուգման ձևը ընթացիկ քննություն /բանավոր/	քննություն	

1. Ուսումնական աշխատանքների տեսակները¹.

- **Դասախոսությունը** դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի առջև ուրվագծվող գիտական մի ձանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ պարապմունքների և ինքնուրույն կատարած աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեսի կարողանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:
- **Մեմինար պարապմունքները** խմբային պարապմունքների հիմնական տեսակներից է, որի ընթացքում ուսանողը սովորում է բանավոր շարադրել նյութը, պաշտպանել իր տեսակետները և եզրահանգումները: Մեմինարի ընթացքում ուսանողները քննարկում, պատասխանում են թեման, զեկույցները և ռեֆերատները, որոնք հանձնարարել է դասախոսը:

Մեմինարին պատրաստվելու համար անհրաժեշտ է ուսումնասիրել հիմնական և լրացուցիչ գրականություն տվյալ թեմայով: Գրականության ուսումնասիրությունից և համառոտագրումից հետո պետք է կազմել պլան՝ բանավոր պատասխանի համար, ապա մտածել ելույթի բովանդակությանհարցադրումների և պատասխանների մասին:

¹ Ժողով այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

- **Ինքնուրույն աշխատանքը** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական դեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական դեկավարության:
- Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակներն են²:
- **Ուժեքաստ** – ուսանողների ինքնուրույն գրավոր, որտեղ ուսանողը շարադրում է որևէ հարցի կամ թեմայի էռությունը՝ հենվելով գրական աղբյուրների վրա (դասագրքեր, ձեռնարկներ և այլն):
  - **Գործարար խաղեր** – պայմանական իրավիճակներում սոցիալ-տնտեսական համակարգերի և մարդկանց մասնագիտական գործունեության կառավարման գործընթացների նմանակեղծային մոդելավորում՝ առաջացող հիմնախնդիրների ուսումնասիրման և լուծման նպատակով:
  - **Էսակ** – արձակ ստեղծագործություն՝ քննադատության և լրագրության ժանրի որևէ խնդրի ազատ վերլուծություն:
  - **Կլոր սեղան** – ինքնուրույն աշխատանքի ձևին բնորոշ է թեմատիկ բանավեճի համադրումը խմբային աշխատանքի հետ:
  - **Կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն** – ուսանողների ակտիվ գործունեության կազմակերպման ամենաարդյունավետ և տարածված ձևերից մեկն է, որը զարգացնում է մասնագիտական և կեցությանը վերաբերող տարբեր հարցերի վերլուծության կարողությունը:
  - **Նախագծերի մեթոդ** – ուսումնածանաչողական, ստեղծագործական կամ խաղային համատեղ գործունեության տեսակ է, սովորող-գործընկերների միջև, որոնք ունեն ընդհանուր նպատակ և համաձայնեցված միջոցներ՝ ուղղված որևէ խնդրի լուծման կամ որոշակի արդյունքի ձևակերպման:
  - **Հարցի նախապատրաստման մոդել** –կամավորության սկզբունքով ընտրված ուսանողն իր նախընտրած հակիրճ ձևով նախապատրաստում է տվյալ առարկայից քննության կամ ստուգարքի հարցերի իր պատասխանների փաթեթը: Քննությունից (ստուգարքից) 1 շաբաթ առաջ նա հանձնում է փաթեթը դասախոսին, որը ստուգում է այդ նյութերը և որոշում դրանց համապատասխանությունը տվյալ առարկայի բովանդակությանը:

---

² Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացնել կատարել:

- **Ինքնուրույն աշխատանք համացանցում** – նոր տեղեկատվական տեխնոլոգիաները կարող են օգտագործվել հետևյալ նպատակներով՝ համացանցում անհրաժեշտ տեղեկատվության որոնման համար, երկխոսություն համացանցում, թեմատիկ ցանցային էջերի օգտագործում:
- **Աշխատանքային տեսող** – նախատեսված է ուսանողների ինքնուրույն աշխատանքների համար և թույլ է տալիս գնահատել ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանն ուսանողների կողմից:
- **Զեկույց** – որևէ գիտական կամ հետազոտական թեմայի շուրջ կատարած եզրակացությունների, ստացած արդյունքների ներկայացում ուսանողի կողմից:
- **Հարցազրույց** – վերահսկողության միջոց, որը կազմակերպվում է որպես հատուկ գրույց դասավանդողի և ուսանողների միջև՝ կապված այնպիսի թեմայի հետ ինչպիսին կարգապահությունն է, և նախատեսված է հստակեցնել ուսանողների գիտելիքների շրջանակը կոնկրետ թեմայի, հարցի վերաբերյալ:

2. Դասավանդման **մեթոդներներն են³** հիմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում, **թեմատիկ սեմինար**, սեմինար-քանավեճ, գործնական աշխատանք՝ անհատական աշխատանք, գործնական աշխատանք՝ խմբային աշխատանք, ուսուցում գործողությամբ (action learning), իրավիճակային խնդիրների վերլուծություն, գործարար խաղեր....
3. Ուսումնառության **մեթոդներն են⁴** մտքերի քարտեզագրում, թիմային քննարկում, իրադրությունների վերլուծություն, ալգորիթմների և հրահանգների կազմում, աղյուսակների և դասակարգման համեմատման և համակարգման սխեմաների կազմում, փորձի/հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության ներկայացում...
10. **Դասընթացի բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝ ըստ բաժինների և թեմաների**

³ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդող կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

⁴ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդող կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

Թիվ		բովանդակություն	ուսումնական աշխատանքի ծավալը և տեսակները				Անհատական ինքնուրույն	Թեմայի, բաժնի յուրացման որակի գնահատման ձևը
			Պար.	Մեխ.	Գործ.	Արդ.		
1	Թեմա 1	Հատուկ մանկավարժության տեսական, մեթոդաբանական հիմքերը, առարկան, օբյեկտը, նպատակը, խնդիրները և կապը այլ գիտությունների հետ:	4		4		6	սեմինար, մշակումների քննարկում
2	Թեմա 2	Հատուկ մանկավարժության ձևավորման և զարգացման պատմությունը:		2	2		6	կոլոքալիում
3	Թեմա 3	Հատուկ կրթության համակարգի բարեփոխումները:		2	2		6	բանավեճ, ուսուցման գործընթացի մոդելի կազմում
4	Թեմա 4	Մտավոր զարգացման խնդիրներ ունեցող երեխաների կրթադաստիարակչակ ան գործընթացի բովանդակությունը և առաջնահատկություն ներք:		4	2		8	կոլոքալիում
5	Թեմա 5	Զարգացման թույլ արտահայտված խանգարումներով երեխաների հոգեկան զարգացման առանձնահատկությունները, ուսուցման դաստիարակության		2	2		8	սեմինար, մշակումն երի քննարկում

		հիմնահարցերը:						
6	Թեմա 6	Հսողության խանգարումներ ունեցող անձանց կրթության հիմնախնդիրները, նրանց լուծման տեսությունը և արակտիկան :	2	2		6		մշակումների քննարկում
7	Թեմա 7	Տեսողության խանգարումներ ունեցող անձանց կրթության կազմակերպման հիմունքներ:	2	2		6		մշակում, խմբային քննարկումներ
8	Թեմա 8	Հենաշարժողական համակարգի խանգարումներ ուենող երեխաների հետ իրականացվող կրթադաստիարակչական աշխատանքների ուղղությունները:	4	2		8		մշակում, խմբային քննարկումներ
9	Թեմա 9	Խոսքի և հաղորդակցման խանգարումներ. լոգոպեդական միջամտության առանձնահատկությունները:	2	2		6		սեմինար, մշակումների քննարկում
10	Թեմա 10	Վարքի և հուզակամային ոլորտի խանգարումներով երեխաներ: Առևտիզմ ունեցող երեխաներին ցուցաբերվող մանկավարժական օգնությունը, կրթության հիմնախնդիրները:	4	4		8		
11	Թեմա 11	Զարգացման բարդ խանգարումներ	4	4		6		

		ունեցող երեխաների հետ իրականացվող կրթական գործընթացի առանձնահատկությունները:						
12	Թեմա 12	ԿԱՊԿՈՒ ԵՐԵԽԱՆԵՐ ՈՒՆԵցող ընտանիքներ, ցուցաբերվող աջակցություն:	2	2		6		
		Ընդամենը	34	36		80		

ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

№	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակման տարի	օրինակների քանակը
Պարտադիր գրականություն			
1	Н.М. Назарова. Специальная педагогика,	M 2004г.	
2.	Гонев Курс лекции по коррекционной педагогике	M. 2004г.	
3.	Подласый И.П. - Курс лекции по коррекционной педагогике	M. 2003г.	
4	Мудрик А.В.. Введение в социальную педагогику. -	M., 1997.	
5	Подласый И.П.. Педагогика. Том 1, 2. –		
4	Դեֆեկտոլոգիայի հիմունքներ – Մինասյան Ա.Ս.	Երևան, 1980թ.	
5	Յատուկ մանկավարժության բառարան – Ռ.Ն. Ազարյան,	Երևան 2001թ.	
5	Միջբուհական գիտամեթոդական հոդվածների ժողովածու – Յատուկ մանկավարժություն և հոգեբանություն թիվ 8	Երևան 2009	
6	Ներառական կրթությունը Յայաստանում (հոդվածների ժողովածու)	Երևան 2003	
7	Յաշմանդամություն ունեցող երեխաների և երիտասարդների ներառում – (մեթոդաբանական ձեռնարկ)	Երևան 2010	

12.Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

12.1Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

հ/հ	Թեսակ	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժ ամ աք ան ակ	Գրականություն ⁵
1.	Հատուկ մանկավարժության տեսական, մեթոդաբանական հիմքերը, առարկան, օբյեկտը, նպատակը, խնդիրները, պարզել կապը այլ գիտությունների հետ:	Ուսումնասիրել հատուկ մանկավարժության տեսամեթոդական հիմքերը, սահմանել առարկան, օբյեկտը, նպատակը, խնդիրները, պարզել կապը այլ գիտությունների հետ:	4	Հ.Մ. Նազарովա Սպец. Педагогика Москва 2004 Հատուկ մանկա վարժու թյուն, Ռ.Ն. Ազարյան, Երան 2016թ.
2.	Հատուկ մանկավարժության ձևավորման և գարզացման պատմությունը:	Ծանոթանալ հատուկ մանկավարժության զարգացման պատմությանը, կատարել համեմատական վերլուծություն	2	Նազарովա Սպец. Педагогика Москва 2004
3	Հատուկ կրթության համակարգի բարեփոխումները:	Հատուկ մանկավարժության հիմանխնդիրները ավելի տեսանելի դարձնելու համար ծանոթանալ հատուկ կրթության ուսումնասիրության բնագավառներին:	2	Հատուկ մանկա վարժու թյուն, Ռ.Ն. Ազարյան, Երան 2016թ. Հ.Մ. Նազарովա Սպец. Педагогика Москва 2004 И.Պ.Подласый Курс лекций по Коппек педаг. Москва 2003
4	Մտավոր գարզացման խնդիրներ ունեցող երեխաների կրթադաստիարակչական գործընթացի բովանդակությունը և առաջնահատկություն ները	Ծանոթանալ օլեգոֆրենոմանկավարժության հիմնական խնդիրներին, մտավոր գարզացման խնդիրների դասակարգմանը, մանկավարժական մոտեցումներին:	4	Հատուկ մանկա վարժու թյուն, Ռ.Ն. Ազարյան, Երան 2016թ. Հ.Մ. Նազарովա Սպец. Педагогика Москва 2004 И.Պ.Подласый Курс лекций по Коппек педаг. Москва 2003
5	Զարգացման թույլ արտահայտված խանգարումներով երեխաների հոգեկան գարզացման առանձնահատկություն	Ծանոթանալ ՀԶՀ ունեցող երեխաների գարզացման առանձնահատկություններին, կրթադաստիարակչական գործընթացին:	2	Հատուկ մանկա վարժու թյուն, Ռ.Ն. Ազարյան, Երան 2016թ. Հ.Մ. Նազарովա Սպец. Педагогика Москва 2004 И.Պ.Подласый Курс

⁵ Հստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

	նները, ուսուցման դաստիարկառության հիմնահարցերը:		лекций по Коппек педаг. Москва 2003
6	Հսողության խանգարումներ ունեցող անձանց կրթության հիմնախնդիրները, նրանց լուծման տեսությունը և պրակտիկան :	Ուսումնասիրել սուրբո մանկավարժության պատմությունը, լսողության խանգարումներ ունեցող երեխաների ուսուցման գործընթացը, նրանց կրթության հիմնախնդիրների լուծման տեսությունը և պրակտիկան:	2 Հասուկ մանկա վարժու թյուն, Ռ.Ն. Ազարյան, Երան 2016թ. Н.М. Назарова Спец. Педагогика Москва 2004 И.П.Подласый Курс лекций по Коппек педаг. Москва 2003
7	Տեսողության խանգարումներ ունեցող անձանց կրթության կազմակերպման հիմունքներ:	Ծանոթանալ տեսողության խանգարում ունեցող երեխաների զարգացման առանձնահատկություններին, կրթության դաստիարակության առանձնահատկություններին:	2 Հասուկ մանկա վարժու թյուն, Ռ.Ն. Ազարյան, Երան 2016թ. Н.М. Назарова Спец. Педагогика Москва 2004 И.П.Подласый Курс лекций по Коппек педаг. Москва 2003
8	Հենաշարժողական համակարգի խանգարումներ ուենող երեխաների հետ իրականացվող կրթադաստիարակչական աշխատանքների ուղղությունները:	Ուսումնասիրել հենաշարժողական համակարգի խանգարումները: Ծանոթանալ մանական ուղեղային կաթված ունեցող երեխաների հետ իրականացվող կրթադաստիարակաշական աշխատանքներին:	4 Հասուկ մանկա վարժու թյուն, Ռ.Ն. Ազարյան, Երան 2016թ. Н.М. Назарова Спец. Педагогика Москва 2004 И.П.Подласый Курс лекций по Коппек педаг. Москва 2003
9	Խոսքի և հաղորդակցման խանգարումներ. լոգոպեդական միջամտության առանձնահատկությունները:	Պարզել խոսքի հաղորդակցման խանգարումները, ուսմնասիրել խոսքի խանգարումների տեսակները, լոգոպեդական աշխատանքների ուղղությունները:	2 1.Ներառական կրթությունը Հայաստանում /հոդվածների ժողովածու/ -Եր., 2003: 2.Ներառման ուղեցույց՝ ապահովելու մատչելի կրթություն բոլորի

				համար:-Եր., 2007: Բաց ֆայլ
10	Վարքի և հոգակամային ոլորտի խանգարումներով երեխաներ: Առոտիզմ ունեցող երեխաներին ցուցաբերվող մանկավարժական օգնությունը, կրթության հիմնախնդիրները:	Ուսումնասիրել վարքի և հոգակամային ոլորտի խանգարումները, առոտիզմ ունեցող երեխաներին ցուցաբերվող մանկավարժական օգնության ձևերը, կրթության կազմակերպման հիմնախնդիրները:	4	Հատուկ մանկա վարժու թյուն, Ռ.Ն. Ազարյան, Երան 2016թ. Н.М. Назарова Спец. Педагогика Москва 2004 И.П.Подласый Курс лекций по Коппек педаг. Москва 2003
11	Զարգացման բարդ խանգարումներ ունեցող երեխաների հետ իրականացվող կրթական գործընթացի առանձնահատկությունները:	Ծանոթանալ զարգացման բարդ խանգարումների տեսակներին, դասակարգմանը և իրականացվող աշխատանքներին:	4	1.Ներառական կրթությունը Հայաստանում /հոդվածների ժողովածու/Ե -Եր., 2003: 2.Ներառման ուղեցույց՝ ապահովելու մատչելի կրթություն բոլորի համար:-Եր., 2007: Բաց ֆայլ
12	ԿԱՊԿՈՒ երեխաներ ունեցող ընտանիքներ, ցուցաբերվող աջակցություն:	Ուսումնասիրել ԿԱՊԿՈՒ երեխաներ ունեցող ընտանիքները, աջակցության մանկավարժահոգեբանական մոտեցումները:	2	Հատուկ մանկա վարժու թյուն, Ռ.Ն. Ազարյան, Երան 2016թ. Н.М. Назарова Спец. Педагогика Москва 2004 И.П.Подласый Курс лекций по Коппек педаг. Москва 2003

12.2.Գործնական պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ

հ/հ	Թեսակ	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժ ամ աք ան ակ	Գրականություն ⁶
1.	Հատուկ մանկավարժության տեսական, մեթոդաբանական հիմքերը, առարկան, օբյեկտը, նպատակը, խնդիրները և կապը այլ գիտությունների հետ:	Ուսումնասիրել հատուկ մանկավարժության տեսամեթոդական հիմքերը, սահմանել առարկան, օբյեկտը, նպատակը, խնդիրները, պարզել կապը այլ գիտությունների հետ:	4	Հ.Մ. Նազարովա Սպեց. Պեդագոգիկա Մոսկվա 2004 Հատուկ մանկա վարժու թյուն, Ռ.Ն. Ազարյան, Երան 2016թ.
2.	Հատուկ մանկավարժության ձևավորման և զարգացման պատմությունը:	Ծանոթանալ հատուկ մանկավարժության զարգացման պատմությանը, կատարել համեմատական վերլուծություն	2	Նազարովա Սպեց. Պեդագոգիկա Մոսկվա 2004
3	Հատուկ կրթության համակարգի բարեփոխումները:	Հատուկ մանկավարժության հիմնախնդիրները ավելի տեսանելի դարձնելու համար ծանոթանալ հատուկ կրթության ուսումնասիրության բնագավառներին:	2	Հատուկ մանկա վարժու թյուն, Ռ.Ն. Ազարյան, Երան 2016թ. Հ.Մ. Նազարովա Սպեց. Պեդագոգիկա Մոսկվա 2004 Ի.Պ. Պոդլասով Կորպս լեկցիոններ կազմակերպություն պետական կուսակցություն 2003
4	Մտավոր զարգացման խնդիրներ ունեցող երեխաների կրթադաստիարակչական գործընթացի բովանդակությունը և առաջնահատկություն ները	Ծանոթանալ օլեգոֆրենոմանկավարժության հիմնական խնդիրներին, մտավոր զարգացման խնդիրների դասակարգմանը, մանկավարժական մոտեցումներին:	4	Հատուկ մանկա վարժու թյուն, Ռ.Ն. Ազարյան, Երան 2016թ. Հ.Մ. Նազարովա Սպեց. Պեդագոգիկա Մոսկվա 2004 Ի.Պ. Պոդլասով Կորպս լեկցիոններ կազմակերպություն պետական կուսակցություն 2003
5	Զարգացման թույլ	Ծանոթանալ ՀԶՀ ունեցող երեխաների	2	Հատուկ մանկա վարժու

⁶ Հստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

	արտահայտված խանգարումներով երեխաների հոգեկան զարգացման առանձնահատկությունները, ուսուցման դաստիարակառության հիմնահարցերը:	զարգացման առանձնահատկություններին, կրթադաստիարակչական գործընթացին:		թյուն, Ռ.Ն. Ազարյան, Երան 2016թ. Н.М. Назарова Спец. Педагогика Москва 2004 И.П.Подласый Курс лекций по Коппек педаг. Москва 2003
6	Լսողության խանգարումներ ունեցող անձանց կրթության հիմնախնդիրները, նրանց լուծման տեսությունը և պրակտիկան :	Ուսումնասիրել սուրբո մանկավարժության պատմությունը, լսողության խանգարումներ ունեցող երեխաների ուսուցման գործընթացը, նրանց կրթության հիմնախնդիրների լուծման տեսությունը և պրակտիկան:	2	Հատուկ մանկա վարժու թյուն, Ռ.Ն. Ազարյան, Երան 2016թ. Н.М. Назарова Спец. Педагогика Москва 2004 И.П.Подласый Курс лекций по Коппек педаг. Москва 2003
7	Տեսողության խանգարումներ ունեցող անձանց կրթության կազմակերպման հիմունքներ:	Ծանոթանալ տեսողության խանգարում ունեցող երեխաների զարգացման առանձնահատկություններին, կրթության դաստիարակության առանձնահատկություններին:	2	Հատուկ մանկա վարժու թյուն, Ռ.Ն. Ազարյան, Երան 2016թ. Н.М. Назарова Спец. Педагогика Москва 2004 И.П.Подласый Курс лекций по Коппек педаг. Москва 2003
8	Հենաշարժողական համակարգի խանգարումներ ունող երեխաների հետ իրականացվող կրթադաստիարակչական աշխատանքների ուղղությունները:	Ուսումնասիրել հենաշարժողական համակարգի խանգարումները: Ծանոթանալ մանական ուղեղային կաթված ունեցող երեխաների հետ իրականացվող կրթադաստիարակչական աշխատանքներին:	2	Հատուկ մանկա վարժու թյուն, Ռ.Ն. Ազարյան, Երան 2016թ. Н.М. Назарова Спец. Педагогика Москва 2004 И.П.Подласый Курс лекций по Коппек педаг. Москва 2003
9	Խոսքի և հաղորդակցման խանգարումներ. լոգոպեդական միջամտության առանձնահատկություն	Պարզել խոսքի հաղորդակցման խանգարումները, ուսումնասիրել խոսքի խանգարումների տեսակները, լոգոպեդական աշխատանքների ուղղությունները:	4	1.Ներառական կրթությունը Հայաստանում /հողվածների ժողովածու/Ե -Եր., 2003:

	Նները:		2.Ներառման ուղեցույց՝ ապահովելու մատչելի կրթություն բոլորի համար:-Եր., 2007: Բաց ֆայլ
10	Վարքի և հոգակամային ոլորտի խանգարումներով երեխաներ: Առոտիզմ ունեցող երեխաներին ցուցաբերվող մանկավարժական օգնությունը, կրթության հիմնախնդիրները:	Ուսումնասիրել վարքի և հոգակամային ոլորտի խանգարումները, առոտիզմ ունեցող երեխաներին ցուցաբերվող մանկավարժական օգնության ձևերը, կրթության կազմակերպման հիմնախնդիրները:	4 Հատուկ մանկա վարժու թյուն, Ռ.Ն. Ազարյան, Երան 2016թ. Н.М. Назарова Спец. Педагогика Москва 2004 И.П.Подласый Курс лекций по Коппек педагог. Москва 2003
11	Զարգացման բարդ խանգարումներ ունեցող երեխաների հետ իրականացվող կրթական գործընթացի առանձնահատկությունները:	Ծանոթանալ զարգացման բարդ խանգարումների տեսակներին, դասակարգմանը և իրականացվող աշխատանքներին:	4 1.Ներառական կրթությունը Հայաստանում /հոդվածների ժողովածու/Ե -Եր., 2003: 2.Ներառման ուղեցույց՝ ապահովելու մատչելի կրթություն բոլորի համար:-Եր., 2007: Բաց ֆայլ
12	ԿԱՊԿՈՒ երեխաներ ունեցող ընտանիքներ, ցուցաբերվող աջակցություն:	Ուսումնասիրել ԿԱՊԿՈՒ երեխաներ ունեցող ընտանիքները, աջակցության մանկավարժահոգեբանական մոտեցումները:	4 Հատուկ մանկա վարժու թյուն, Ռ.Ն. Ազարյան, Երան 2016թ. Н.М. Назарова Спец. Педагогика Москва 2004 И.П.Подласый Курс лекций по Коппек педагог. Москва 2003

հ/հ	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Ուսումնա սիրվող հարցեր	Աշխատանքի տեսակը ⁱ	Ներ կայ ացմ ան ժամ կետ ները	Սսուզման ձևը	Գրականություն ⁱⁱ
1.	Ներառական կրթության տեսական հիմքերը:	Ներ. կրթ. իրավակ ան հիմքերը	Ռեֆերատ		Բանավոր ներկայացում	Гонев Курс лекции по коррекционной педагогике, М. 2004г. Фаг Փայլ 1.Ներառական կրթությունը Հայաստանում /հոդվածների ժողովածու/Է - Եր., 2003: 2.Ներառման ուղեցույց՝ ապահովելու մասշելի կրթություն բոլորի համար:-Եր., 2007:
2	Կրթություն բոլորի համար» օրենքի ստեղծման պատմությունը:	Կրթությո ւն բո լորի համար» օրենքի ստեղծմա ն պատմու թյունը:	Մշակում		Բանավոր ներկայացում	Гонев Курс лекции по коррекционной педагогике, М. 2004г. Фаг Փայլ 1.Ներառական կրթությունը Հայաստանում /հոդվածների ժողովածու/Է - Եր., 2003: 2.Ներառման ուղեցույց՝ ապահովելու մասշելի կրթություն բոլորի համար:-Եր., 2007:

3	<p>Ներառական ուսուցման և դաստիարակության կազմակերպումը նախադպրոցական հաստատություններում:</p>	<p>Ն/Կ հիմնախն դիրները նուհ- երում</p>	<p>Ուժերատ</p>		<p>Բանավոր ներկայացում</p>	<p>1.Ներառական կրթությունը Հայաստանում /հողվածների ժողովածու/Է - Եր., 2003: 2.Ներառման ուղեցույց՝ ապահովելու մատչելի կրթություն բոլորի համար:-Եր., 2007: Բաց ֆայլ</p>
4	<p>Հանրակրթական դպրոցի վերակառուցումը որպես ներառական ուսուցման կարևոր նախապայման:</p>	<p>Ն/Կ գաղա. բովանդ.</p>	<p>Ուժերատ</p>		<p>Հարցազրոյց</p>	<p>Гонев Курс лекции по коррекционной педагогике, М. 2004г. Бաց ֆայլ 1.Ներառական կրթությունը Հայաստանում /հողվածների ժողովածու/Է - Եր., 2003: 2.Ներառման ուղեցույց՝ ապահովելու մատչելի կրթություն բոլորի համար:-Եր., 2007:</p>

5	Մանկավարժահոգեբանական աջակցող թիմի աշխատանքի բովանդակությունը:	Գնահատում, աջակցության կազմակերպում թիմի անդամների գործառությունը:	մշակում		գործարար խաղ	1.Ներառական կրթությունը Հայաստանում /հոդվածների ժողովածու/Է - Եր., 2003: 2.Ներառման ուղեցույց՝ ապահովելու մատչելի կրթություն բոլորի համար:-Եր., 2007: Բաց ֆայլ
6	Մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների գործունեության բովանդակությունը:	Դպրոցական տարածք ային մակարդակներում մատուցվող ծառայությունները	մշակում		Իրավիճակի վերլուծություն	Гонев Курс лекции по коррекционной педагогике, М. 2004г. Баяг Фаяլ 1.Ներառական կրթությունը Հայաստանում /հոդվածների ժողովածու/Է - Եր., 2003: 2.Ներառման ուղեցույց՝ ապահովելու մատչելի կրթություն բոլորի համար:-Եր., 2007:

7	Մանկավարժահոգեբանական աջակցող թիմի անդամների գործառույթները:	Հատուկ մանկավարժի, հոգեբանի, սոց.մանկավարժի, ուսուցչի օգնականնի աշխատանքային պարտականությունները	մշակում		Գործարար խաղ	Գոնև Կորс лекции по коррекционной педагогике, М. 2004г. Բաց ֆայլ 1.Ներառական կրթությունը Հայաստանում /հոդվածների ժողովածու/Է - Եր., 2003: 2.Ներառման ուղեցույց՝ ապահովելու մատչելի կրթություն բոլորի համար:-Եր., 2007:
8	Հանրակրթական դպրոցի առջև դրված հոգեբանամանկավարժական պահանջները:	Հանրակրթական դպրոցի առջև դրված հոգեբանամանկավարժական պահանջները:	ռեֆերատ		Բանավոր ներկայացում	1.Ներառական կրթությունը Հայաստանում /հոդվածների ժողովածու/Է - Եր., 2003: 2.Ներառման ուղեցույց՝ ապահովելու մատչելի կրթություն բոլորի համար:-Եր., 2007: Բաց ֆայլ

9	Տնօրենի և փոխտնօրենների աշխատանքի բովանդակությունն ու խնդիրները ներառական ուսուցման պայմաններում:	Տնօրենի, փոխտնօր ենների աշխատա նքները	մշակում		գործարար խաղ	Գոնեv Կորс лекции по коррекционной педагогике, М. 2004г. Fwag Փայլ 1.Ներառական կրթությունը Հայաստանում /հողվածների ժողովածու/Է - Եր., 2003: 2.Ներառման ուղեցույց՝ ապահովելու մատչելի կրթություն բոլորի համար:-Եր., 2007:
10	Հատուկ մանկավարժի աշխատանքի բովանդակությունն ու խնդիրները ներառական ուսուցման պայմաններում:	հատուկ մանկա վարժի աշխատ անքներ ը	մշակում		հարցազրույց	Գոնեv Կորс лекции по коррекционной педагогике, М. 2004г. Fwag Փայլ 1.Ներառական կրթությունը Հայաստանում /հողվածների ժողովածու/Է - Եր., 2003: 2.Ներառման ուղեցույց՝ ապահովելու մատչելի կրթություն բոլորի համար:-Եր., 2007:

11	Հանրակրթական դպրոցներում ներառական կրթության կազմակերպման հիմնախնդիրները	ն/կ կազմա կերպում, հիմնախն դիրները	մշակում		Գործարար խաղ	1.Ներառական կրթությունը Հայաստանում /հոդվածների ժողովածու/Հ - Եր., 2003: 2.Ներառման ուղեցույց՝ ապահովելու մատչելի կրթություն բոլորի համար:-Եր., 2007: Բաց ֆայլ
12	Մանկավարժական մեթոդները ներառական ուսուցման մեջ:	մեթոդներ ի տեխնոլոգիաների տեսակները	Բանավոր ներկայացում		Իրավիճակի վերլուծություն	Гонев Курс лекции по коррекционной педагогике, М. 2004г. Баяг Фаյլ 1.Ներառական կրթությունը Հայաստանում /հոդվածների ժողովածու/Հ - Եր., 2003: 2.Ներառման ուղեցույց՝ ապահովելու մատչելի կրթություն բոլորի համար:-Եր., 2007:

13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում

Ուսուրսի անվանումը	Ուսուրսի անվանումը, քանակը, նկարագրությունը (անհրաժեշտության դեպքում)
Լսարան	SMART –էլեկտրոնային կարողություններով լսարան
Նյութեր աշխատանքների համար	Տեսաերիզներ, էլեկտրոնային կազմված մանկավարժական իրավիճակներ
Սարքեր, սարքավորումներ	Համակարգիչ, էլ. գրատախտակ, պրոեկտոր

Համակարգչային ծրագրեր	Windows, MS office: Power Point, Word, Excel, Google, Adobe Reader,
Այլ	

14. Գնահատում

Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառկման հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաշափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,
- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կազի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման:

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի⁷:

14.1 Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝

- գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- դասընթացի ենթարաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

⁷«Կանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ» (ըստուսված ՎՊԴ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.06.2022թ.).

14.2 Ուսանողների գիտելիքների ստուգում

Դասընթացն ամփոփվում է քննությամբ

Քննությամբ ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի 2 քննության միջոցով և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:

Հարցաշար (ըստ ծրագրի)

1. Դեֆեկտոլոգիայի զարգացումը արևմտյան Եվրոպայում:
2. Դեֆեկտոլոգիայի կայացումը Ռուսաստանում:
3. Դեֆեկտոլոգիայի զարգացումը Հայաստանում:
4. Ի՞նչ է «Անոմալիա»-ն:
5. Մանկական անոմալիայի առաջացման պատճառները, արտահայտման բնույթն ու ձևերը:
6. Պայքար մանկական անոմալիաների դեմ:
7. Դեֆեկտոլոգիայի ասպեկտները:
8. Դեֆեկտոլոգիայի բնագավառները:
9. Դեֆեկտոլոգիայի առարկան, օբյեկտը, նպատակը, խնդիրները:
10. Դեֆեկտոլոգիայի կատեգորիաները:
11. Կապը այլ գիտությունների հետ:
12. Նորմայի տարբերակները:
13. Տարիքային ճգնաժամեր. դրսևորումները, նորագոյացությունները.
ա/ 3 տարեկանի ճգնաժամ, նախադպրոցական տարիքի ճգնաժամ,
բ/ կրտսեր դպրոցական տարիք
գ/ միջին դպրոցական տարիք
դ/ ավագ դպրոցական տարիք
- 14 Սակավամտության էռությունը և բնութագիրը:
- 15 Օլիգոֆրենիա (սակավամտություն), դասակարգումը:
- 16 Օլիգոֆրեն երեխաների զարգացման առանձնահատկությունները:
- 17 Գլխուղեղի ընթացիկ հիվանդություններ:
- 18 Հատուկ դպրոցները: Կրթությունը և դաստիարակությունը:
- 19 Տեսողության խանգարման պատճառները:
- 20 Տեսողության խանգարում ունեցող երեխաների զարգացման առանձնահատկությունները:

- 21 Տիֆլոմանկավարժության հիմնական դրույթները:
- 22 Ուսուցման և դաստիարակության խնդիրները:
- 23 Լսողության նշանակությունը: Լսողության կորստի պատճառները:
- 24 Խուլ և թույլ լսող երեխաների զարգացման առանձնահատկությունները:
- 25 Լսողության խանգարումներ ունեցող երեխաների կրթությունը և դաստիարակությունը:
- 26 Խոսքային խանգարումներ, ընդհանուր բնութագիրը:
- 27 Մանկան խոսքի զարգացումը:
- 28 Խոսքային ապարատ:
- 29 Խոսքային խանգարումների դասակարգումը:

Խոսքային խանգարումներ ունեցող երեխաների կրթությունը և դաստիարակությունը

«ՎԱՆԱՉՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌԱԾ ՆԿԱՐԱԳՐԻՉ

Մասնագիտություն՝

Ընդհանուր մանկավարժություն /011301.00.6/

/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝

Սոցիալական մանկավարժություն 011301.03.6

/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝

մանկավարժության բակալավր

/բակալավր, մագիստրատուրա/

Վանաձոր 2023

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԱՀ/թ – 179 Հատուկ մանկավարժություն						
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	5 կրեդիտ						
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 1-ին կիսամյակ						
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	70	Դասախոսություն	34			
			Սեմինար				
			Լարորատոր աշխատանք				
			Գործնական աշխատանք	36			
Ստուգման ձևը	Ինքնուրույն	80					
			Ընդամենը				
Դասընթացի քննություն, /բանավոր/							
Դասընթացի նպատակը	Հատուկ մանկավարժություն դասընթացի նպաակն է ուսումնասիրել կրթության առանձանահատուկ պայմանների կարիք ունեցող երեխաների (կույր, թույլ տեսնող, խուլ, թույլ լսող, սակավամիտ, լեզվական, հենաշարժողական օրգանների, վարքի զարգացման խանգարումներ ունեցող) հոգեֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունները, նրանց կրթության, ուսուցման և դաստիարակության օրինաչափությունները և մեթոդները, ձևավորել մանկավարժական մոտեցումներ, մտածողություն, աշխարհայացք, հմտություններ և կարողություններ հատուկ, շտկող, ներառական կրթություն իրականացնելու գործընթացում:						
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>գիտենա</p> <p>հատուկ մանկավարժության հիմնական հասկացությունների իմացություն,</p> <p>հատուկ մանկավարժություն առարկայի օբյեկտի, խնդիրների, սկզբունքի, նպատակի բացահայտում,</p> <p>հատուկ մանկավարժության տեսության, զարգացման պատմության, դիդակտիկայի հիմունքները,</p> <p>զարգացման շեղումներ ունեցող երեխաների հետ տարվող շտկողավերականգնողական աշխատանքների հիմունքները,</p> <p>շտկողամանկավարժական գործունեության մանկավարժական կազմակերպչական հիմունքները,</p> <p>կարողանա՝</p> <p>դ հատուկ մանկավարժության առարկայական բնագավառների տարրերակում, իմացություն,</p> <p>զարգացման շեղումներ ունեցող երեխաների հետ տարվող շտկողական, վերականգնողական աշխատանքների իմացություն,</p> <p>շտկողամանկավարժական գործունեության մանկավարժական,</p>						

	<p>կազմակերպչական աշխատանքների հիմունքների իմացություն, ներառական կրթության հիմնախնդրի իմացություն, մասնագիտական գրականության ուսումնասիրման, վերապատրաստման, վերլուծման իմացություն, ժամանակակից տեխնոլոգիաների կիրառում:</p> <p style="text-align: center;">ներկայացնել դաստիարակության հիմնական հասկացությունները,</p> <p style="text-align: center;">իմաստավորել ինքնադաստիարակության կարևորությունը, իմաստավորել դաստիարակության կազմակերպման ձևերը, ներկայացնել դաստիարակության տեխնոլոգիաները, կարևորել դաստիարակին ներկայացվող գործառույթները, կոմպետենցիաները,</p> <p style="text-align: center;">տրամաբանել մասնագիտական կոմպետենտության ձեռքբերման պահանջները</p> <p style="text-align: center;">արագ կողմնորոշվել տարաբնույթ դաստիարակչական իրավիճակներում,</p> <p style="text-align: center;">տիրապետի մանկավարժական տեխնիկային, տիրապետի կոլեկտիվի տեսական հիմունքներին,</p> <p>տիրապետի</p> <p>կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող երեխաների շեղումների պատճառներին, կանխարգելման, շտկման ուղիներին, ուսուցման, դաստիարակության, հանրօգուտ աշխատանքին նախապատրաստելու ներառման գործընթացի հիմնախնդիրներին,</p> <p>պատճառաբանված ձևով կբացահայտեն երեխաների հետ տարվող վերականգնողական, շտկողական աշխատանքների յուրահատկությունը,</p> <p>կկարողանան տիրապետել շտկման մեթոդներին, ձևերին, դեֆեկտոլոգիայի վերականգնող մեթոդների կիրառմամբ կկարողանան ձիշտ տարբերակել զարգացման մտավոր և ֆիզիկական խնդիրներ ունեցող երեխաների կրթական կարիքը, հատուկ, ինտեգրացված, ներառական կրթություն իրականացնելիս կկարողանան աշխատել գիտական, մեթոդական գրականությամբ, ժամանակակից տեխնոլոգիաներով:</p> <p>մանկավարժական վարպետությանը</p>
Դասընթացի բովանդակությունը	<p>Թեմա1 Հատուկ մանկավարժության տեսական, մեթոդաբանական հիմքերը, առարկան, օբյեկտը, նպատակը, խնդիրները և կապը այլ գիտությունների հետ:</p> <p>Թեմա2 Հատուկ մանկավարժության ձևավորման և զարգացման պատմությունը:</p>

	<p>Թեմա3 Հատուկ կրթության համակարգի բարեփոխումները:</p> <p>Թեմա4 Մտավոր զարգացման խնդիրներ ունեցող երեխաների կրթադաստիարակչական գործընթացի բովանդակությունը և առաձնահատկությունները</p> <p>Թեմա5 Զարգացման թույլ արտահայտված խանգարումներով երեխաների հոգեկան զարգացման առանձնահատկությունները, ուսուցման դաստիարակառության հիմնահարցերը:</p> <p>Թեմա 6 Լսողության խանգարումներ ունեցող անձանց կրթության հիմնախնդիրները, նրանց լուծման տեսությունը և պրակտիկան :</p> <p>Թեմա 7 Տեսողության խանգարումներ ունեցող անձանց կրթության կազմակերպման հիմունքներ:</p> <p>Թեմա 8 Հենաշարժողական համակարգի խանգարումներ ունենող երեխաների հետ իրականացվող կրթադաստիարակչական աշխատանքների ուղղությունները:</p> <p>Թեմա 9 Խոսքի և հաղորդակցման խանգարումներ. լոգոպեդական միջամտության առանձնահատկությունները:</p> <p>Թեմա 10 Վարքի և հուզակամային ոլորտի խանգարումներով երեխաներ: Առոտիզմ ունեցող երեխաներին ցուցաբերվող մանկավարժական օգնությունը, կրթության հիմնախնդիրները:</p> <p>Թեմա 11 Զարգացման բարդ խանգարումներ ունեցող երեխաների հետ իրականացվող կրթական գործընթացի առանձնահատկությունները:</p> <p>Թեմա 12 ԿԱՊԿՈՒ երեխաներ ունեցող ընտանիքներ, ցուցաբերվող աջակցություն:</p>
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Սեմինար, բանավոր հարցում, ինքնուրույն աշխատանք, քննություն
Գրականություն	<ol style="list-style-type: none"> Նրանք, ունեցող հարցում, ինքնուրույն աշխատանք, քննություն Ինքնուրույն հարցում, ունեցող հարցում, ինքնուրույն աշխատանք, քննություն

	<p>ՅԵՒԱԱԱ, ԼԻՆԵԱ 2002Ա.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Է.Ի. ԻՇԱԵՆՈՒԵ – Էօծն քաղաքացիության բառարան – Ո.Ն. Ազարյան, Երևան 2003թ. 4. Դեֆեկտոլոգիայի հիմունքներ – Մինասյան Ա.Մ., Երևան, 1980թ. 5. Հատուկ մանկավարժության բառարան – Ո.Ն. Ազարյան, Երևան 2001թ. 6. Հատուկ մանկավարժություն և հոգեբանություն – «Գիտամեթոդական հողվածների ժողովածու» - Ո.Ն. Ազարյան, Երևան 2003թ. 7. Ա.Ն. Լեռնտելի - «Հոգեկանի զարգացման պրոբլեմները» 8. Միջքուհական գիտամեթոդական հողվածների ժողովածու – Հատուկ մանակավարժություն և հոգեբանություն թիվ 8 - Երևան 2009 9. Ներառական կրթությունը Հայաստանում (հողվածների ժողովածու) - Երևան 2003 10. Հաշմանդամություն ունեցող երեխաների և երիտասարդների ներառում – (մեթոդաբանական ձեռնարկ), - Երևան 2010 11. Ազրեսիվ վարքի դրսևորումներով երեխան ընտանիքում – Հ. Ռ. Օհանյան Երևան «Ասողիկ» հրատարակչություն 2008 թ. 12. Այս զարմանահրաշ հեքիաթների աշխարհում – Թ. Հարությունյան Երևան «Ասողիկ» հրատարակչություն 2008 թ. 13. Հատուկ կրթություն գիտամեթոդական տեղեկատու – 2 պրակ, Վ. Ա. Կատինյանի խմբ., Երևան 2009 14. Հատուկ կրթություն գիտամեթոդական տեղեկատու – 1 պրակ, Վ. Ա. Կատինյանի խմբ., Երևան 2009 15. Համացանց:
--	---

Առկա ուսուցման համակարգ

ⁱ Տես 7-րդ կետի հինգերորդ պարբերությունը
ⁱⁱ Հստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն